

Geen moestuin zonder sla. Maar door de introductie van tal van cultivars met behalve smaakvol ook decoratief blad, is de slaplant steeds vaker aan te treffen in de siertuin of op het terras. Behalve variatie in bladkleur is er veel diversiteit in bladvorm.

Tekst: Emiel van den Berg
Foto: www.visionpictures.com

De familie van samengesteldbloemigen waartoe *Lactuca* behoort, is een zeer omvangrijke. De wetenschappelijke naam van de familie is veranderd van *Compositae* naar *Asteraceae* en aster, margriet, paardebloem en madeliefje zijn zomaar enkele bekende vertegenwoordigers van deze grote familie. Het geslacht *Lactuca* zelf is overigens ook indrukwekkend met circa 90 verschillende soorten die wijd verspreid in de gematigde klimaatzones van het noordelijke halfrond zijn te vinden. Kenmerkend voor alle soorten zijn de bodemrozetten die bestaan uit ongedeelde of geveerde bladeren. Kan de plant doorgroeien dan vormt zich een rechtopstaande stengel met daaraan eveneens blad en later bloem. De wetenschappelijke naam *Lactuca* verwijst met het Latijnse woord *lac*, dat melk betekent, naar het melksap dat bij slaplanten zowel in de wortel als het blad voorkomt.

OPIUM

Al sinds de oudheid staat sla bekend als een smaakvol en gezond gewas. In het Oude Egypte van rond 4500 v. Chr. was sla al een belangrijke groente hoewel men de plant toen nog vooral kweekte om uit de zaden spijzolie te halen. De Romeinen brachten sla als voedingsgewas richting Engeland en waren dol op de plant omdat hij keizer Augustus zou hebben genezen. Rond de Middeleeuwen werd sla pas echt populair in de Midden-Europese moestuin. Uitgerekend in kloostertuinen was de bladgroente veel te vinden omdat men beweerde dat sla een remmende werking zou hebben op de zinnelijke gemoedstoestand van de kloosterlingen. Sla stond toen ook al bekend als roesmiddel; het bittere melksap gebruikte men als vervanging van opium. De stevige kropvorm zoals wij die tegenwoordig van sla kennen, is overigens pas bekend vanaf de 16de eeuw. Aan het witte melksap is de uitermate bittere smaak van *L. serriola* te danken. Deze wilde of kompassla is inheems in de gematigde

Lactuca sativa

Lactuca; smaakvol en decoratief

en subtropische gebieden van Europa, Klein-Azië en Noord-Afrika. Daar is het een algemeen voorkomende plant die groeit op steenachtige en kalkhoudende bodems, vaak ook in wegbermen. Vanuit het bladrozet vormt deze meerjarige plant stengels van 1,5 tot 2 meter hoogte waaraan langwerpige blad staat. Die bladeren staan vrijwel altijd noord-zuid gericht (vandaar de naam kompassla) en om zoveel mogelijk licht te vangen, zijn ze meestal verticaal gedraaid.

HOUDBAARHEID

Bij sla die geschikt is voor consumptie gaat het vrijwel altijd om selecties van *L. sativa* die op zijn beurt weer ontstaan is uit de wilde soort *L. serriola*. *L. sativa* zelf komt niet in het wild voor. De soortnaam *sativa* is afkomstig van het Latijnse *serēre* wat gezaaid of gekweekt betekent. *L. sativa* is een eenjarige slasoort met brede geplooid bladeren die in een stevig en compact bladrozet staan. Vanuit dat rozet verschijnt een tot 1 meter hoge stengel met daaraan de bladeren en bovenin de bloemen. Die lichtgele bloemen staan verspreid in sterk vertakte trossen. *L. sativa* is de meest gekweekte slasoort en kent een hele reeks cultivars. 'Lon-

gifolia' behoort tot de oudsten en heet Romaanse sla. Soms wordt bij deze, vooral in het oostelijke Middellandse-Zeegebied populaire, sla over bindsla gesproken. Kenmerkend voor Romaanse sla zijn de opstaande langwerpige bladeren met een lengte tot 30 cm en een brede middennerf. Vanuit deze cultivar zijn tal van rassen ontstaan die verschillen in bladkleur. De blanke typen zijn fors en hebben malser blad dan de vaak stuggere groene typen. Bekender in Nederland is *L. sativa* 'Capitata', de kropsla. Ook deze groep kent inmiddels tal van rassen met opvallende vertegenwoordigers die sterk gekruld en/of roodgetint blad hebben. Er is veel variatie in die roodtinten en zijn ook diverse rassen die rood-groen gespikkelde bladeren hebben. Ijssla, vaker ijsbergsla geheten en eveneens tot *L. sativa* behorend, is pas een tiental jaren bekend in Nederland. Deze sla is afkomstig uit de Verenigde Staten waar hij werd ontwikkeld om het transport vanuit Californië naar de markten in het oosten probleemloos te kunnen doorstaan. De ronde witachtige krop bestaat uit stevig blad en is lang houdbaar. 'Fulton' is compact groeiend en 'Premier Great Lakes' heeft fors glad blad.